

Μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για τον κλάδο της κομμωτικής

Ιούλιος 2021

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης
Διεύθυνση συνθηκών εργασίας και κοινωνικού διαλόγου
Μονάδα για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία
Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία
Ευρωπαϊκή Επιτροπή
B-1049 Βρυξέλλες

Email: EMPL-C2-UNIT@ec.europa.eu

Μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για τον κλάδο της κομμωτικής

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2021

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής· ωστόσο, εκφράζει μόνο τις απόψεις των συντακτών του και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν συνέπειες από την περαιτέρω χρήση της παρούσας έκδοσης. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση διατίθενται στο διαδίκτυο (<http://www.europa.eu>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2022

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2022

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2011, για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της Επιτροπής (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39).

Εάν δεν ορίζεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται βάσει της άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.el>). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση, υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται τυχόν αλλαγές.

Για οποιαδήποτε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενδέχεται να απαιτείται άδεια απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων.

EL PDF

ISBN 978-92-76-42360-7

doi:10.2767/966572

KE-01-21-346-EL-N

Περιεχόμενα

Εισαγωγικές παρατηρήσεις	6
1. Εκτίμηση κινδύνου γενικά.....	7
1.1. Νομική υποχρέωση: Οδηγία-πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ	7
1.2. Κίνδυνοι και συνέπειες	7
1.3. Εκτίμηση κινδύνου: εργαλείο για τον καθορισμό της διαχείρισης κινδύνου	9
2. Ιδιαιτερότητες ως προς την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία στον κλάδο της κομμωτικής	12
2.1. Χώρος εργασίας	12
2.2. Κατάρτιση και εκπαίδευση	13
2.3. Μυοσκελετικές παθήσεις.....	13
2.3.1. Σχεδιασμός του χώρου εργασίας και κατάλληλος εξοπλισμός.....	14
2.4. Δερματικές παθήσεις	15
2.4.1. Μέτρα πρόληψης και προστασίας.....	16
2.5. Αναπνευστικά προβλήματα	18
2.6. Εμβοές, βλάβη στην ακοή και κόπωση που οφείλεται στον θόρυβο στον χώρο εργασίας.....	19
Κατάλογος χρήσιμων συνδέσμων	21

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η εκπόνηση μη δεσμευτικών κατευθυντήριων γραμμών για τον κλάδο της κομμωτικής αποτελεί μέρος ενός από κοινού συμφωνηθέντος συνόλου δραστηριοτήτων για την υποστήριξη της αυτόνομης εφαρμογής της ευρωπαϊκής συμφωνίας-πλαίσου για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία στον κλάδο της κομμωτικής.

Το παρόν σχέδιο εκπονήθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης με βάση τα συμπεράσματα των συζητήσεων κατά τις συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν με τους κοινωνικούς εταίρους στις 26 Μαρτίου 2019, στις 5 Δεκεμβρίου 2019, στις 15 Σεπτεμβρίου 2020, στις 2 Δεκεμβρίου 2020 και στις 29 Μαρτίου 2021.

Όλα τα στοιχεία που οι κοινωνικοί εταίροι θεωρούν σημαντικά, περιλαμβάνονται στο παρόν σχέδιο φυλλαδίου. Ωστόσο, για λόγους συντομίας και ευκολίας, δεν διερευνώνται ενδελεχώς όλα τα στοιχεία.

Αποφασίστηκε ότι η παρούσα έκδοση θα πρέπει να απευθύνεται στις εθνικές διοικητικές αρχές (μεταξύ άλλων, στις εθνικές επιθεωρήσεις εργασίας), οι οποίες θα πρέπει με τη σειρά τους να προσαρμόζουν το φυλλάδιο κατά περίπτωση για αποτελεσματική προσέγγιση μεμονωμένων επαγγελματιών κομμωτών στη χώρα τους ⁽¹⁾.

Το περιεχόμενο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε έγγραφα αναφοράς που παρέχουν οι κοινωνικοί εταίροι.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία και, ειδικότερα, ο χρυσός κανόνας για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία —οι γενικές αρχές της πρόληψης— έχουν καταστεί σήμερα πιο σημαντικά από ποτέ. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο στο παρόν έγγραφο —πέραν του περιεχομένου που έχει συμφωνηθεί— περιλαμβάνονται ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον χώρο εργασίας εν μέσω της πανδημίας COVID-19.

(¹) Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές θα μπορούσαν επίσης να είναι χρήσιμες και σε άλλους οργανισμούς, θεσμικά όργανα, ομάδες εργασίας και επιτροπές τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σε εθνικό επίπεδο.

1. Εκτίμηση κινδύνου γενικά

1.1. Νομική υποχρέωση: Οδηγία-πλαίσιο 89/391/ΕΟΚ

Η οδηγία 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία ⁽²⁾ (οδηγία-πλαίσιο) επιβάλλει στους εργοδότες (μεταξύ άλλων, και στους εργοδότες στον κλάδο της κομμωτικής) διάφορες υποχρεώσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 5, ο εργοδότης υποχρεούται να εξασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, στο άρθρο 6 ορίζεται ότι ο εργοδότης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων ενημέρωσης και κατάρτισης, καθώς και της δημιουργίας της απαραίτητης οργάνωσης και της παροχής των αναγκαίων μέσων.

Σε κάθε χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των κομμωτηρίων, είναι πολύ σημαντικό να εφαρμόζονται οι γενικές αρχές πρόληψης. Οι αρχές αυτές περιλαμβάνουν κανόνες, όπως η αποφυγή των κινδύνων, η καταπολέμηση των κινδύνων στην πηγή τους και η εκτίμηση των κινδύνων που δεν μπορούν να αποφευχθούν. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, ο εργοδότης διενεργεί εκτίμηση κινδύνου στην οποία λαμβάνεται υπόψη η φύση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Μια άλλη πολύ σημαντική αρχή για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία είναι η αρχή της υποκατάστασης, η οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, σημαίνει ότι δίνεται προτεραιότητα σε εκείνα τα καλλυντικά προϊόντα ⁽³⁾ τα οποία παρέχουν το υψηλότερο επίπεδο προστασίας για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων. Αν η υποκατάσταση δεν είναι εφικτή, ο εργοδότης χρησιμοποιεί καλλυντικά προϊόντα που συνεπάγονται το χαμηλότερο επίπεδο έκθεσης σε κίνδυνο (απλικατέρ με δύο τμήματα, πάστα, κοκκώδη υλικά κ.λπ.).

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι στις ανωτέρω παραγράφους αναφέρονται οι ελάχιστες απαιτήσεις που ορίζονται στην οδηγία-πλαίσιο και σε άλλες σχετικές οδηγίες, ενώ τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να διατηρούν ή να εφαρμόζουν αυστηρότερες απαιτήσεις. Με άλλα λόγια, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να αποφασίζουν ποιες συγκεκριμένες λύσεις ταιριάζουν καλύτερα στην περίπτωσή τους, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, συνιστάται στους χρήστες των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών στα κράτη μέλη να ελέγχουν πρώτα τις εθνικές διατάξεις για την εφαρμογή της οδηγίας-πλαισίου, καθώς και άλλες σχετικές οδηγίες στο εθνικό νομικό τους σύστημα.

1.2. Κίνδυνοι και συνέπειες

Στον χώρο εργασίας, οι κομμωτές εκτίθενται σε **διάφορα είδη κινδύνων** που μπορούν να προκαλέσουν πόνο και ασθένεια, καθώς επίσης και ατυχήματα.

⁽²⁾ ΕΕ L 183 της 29.6.1989, σ. 1.

⁽³⁾ Τα καλλυντικά προϊόντα ρυθμίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για τα καλλυντικά προϊόντα, όπως τροποποιήθηκε (ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 59). Σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού, για κάθε καλλυντικό προϊόν που τοποθετείται στην αγορά, το υπεύθυνο πρόσωπο (π.χ. παρασκευαστής, εισαγωγέας ή διανομέας) διασφαλίζει την προστασία της ασφάλειας και την τήρηση των υποχρεώσεων που ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό. Η χρήση των προϊόντων στα κομμωτήρια πραγματοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον κανονισμό.

Η πλειονότητα των κομμωτών είναι γυναίκες (και βρίσκονται συχνά σε αναπαραγωγική ηλικία). Οι συνθήκες εργασίας των εγκύων πρέπει να συνάδουν με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως την [οδηγία 92/85/ΕΟΚ](#) ⁽⁴⁾, καθώς και με την εθνική νομοθεσία και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Σε επίπεδο ΕΕ, οι συγκεκριμένες απαιτήσεις όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία για τις εγκύους, τις λεχώνες και τις γαλουχούσες εργαζόμενες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τους εργοδότες κατά τον σχεδιασμό και την οργάνωση των δραστηριοτήτων εργασίας (άρθρο 4 παράγραφος 1 και άρθρο 5). Εφόσον τηρούνται τυχόν υφιστάμενες αυστηρότερες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, ο εργοδότης αξιολογεί αν η έγκυος γυναίκα μπορεί να εκτελεί καθήκοντα σε συγκεκριμένες συνθήκες εργασίας. Στο παράρτημα I της προαναφερθείσας οδηγίας περιέχεται μη εξαντλητικός κατάλογος των παραγόντων, των μεθόδων παραγωγής και των συνθηκών εργασίας για τους σκοπούς της αξιολόγησης που αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1, ενώ στο παράρτημα II παρατίθενται ενδεικτικά παράγοντες και συνθήκες εργασίας που αναφέρονται στο άρθρο 6 (απαγόρευση έκθεσης).

Μπορούν να υπάρχουν διαφορετικές αιτίες επαγγελματικών κινδύνων: η συμπεριφορά των κομμωτών, οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται, η οργάνωση της εργασίας και ο σχεδιασμός του χώρου εργασίας. Οι πρακτικές εργασίας και οι περιβαλλοντικοί παράγοντες που θα μπορούσαν να αποτελέσουν κίνδυνο για την υγεία και την ασφάλεια των κομμωτών περιλαμβάνουν:

- χειρωνακτική εργασία σε επαφή με νερό,
- χρήση καλλυντικών προϊόντων,
- χρήση λεπίδων και αιχμηρών εργαλείων,
- ορθοστασία για μεγάλα χρονικά διαστήματα,
- εργασία με λυγισμένη στάση σώματος για μεγάλα χρονικά διαστήματα,
- μη χρήση προστατευτικού εξοπλισμού ή εσφαλμένη χρήση του,
- λανθασμένη χρήση προϊόντων (π.χ. μη αραίωση συμπυκνωμένων προϊόντων, όπως σαμπουάν και προϊόντα βαφής, όπως υποδεικνύεται),
- μη επαρκή αλλαγή στάσης σώματος και εναλλαγή καθηκόντων,
- ανεπαρκή χώρο κινήσεων,
- χρήση κακώς συντηρημένου εξοπλισμού,
- κακό φωτισμό,
- ρεύματα ή μεταβολές θερμοκρασίας,
- θόρυβο,
- ακατάλληλη (σε συνθήκες μη ξηρής θερμοκρασίας, δροσερής θερμοκρασίας ή θερμοκρασίας δωματίου) αποθήκευση προϊόντων (π.χ. καλλυντικά, φιάλες, δοχεία ψεκασμού, φιαλίδια, περιέκτες).

Οι κίνδυνοι αυτοί μπορούν να προκαλέσουν **σοβαρά προβλήματα υγείας**. Για παράδειγμα, η υιοθέτηση επίπονων στάσεων σώματος κατά την εργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα σε συνδυασμό με επαναλαμβανόμενες κινήσεις μπορούν να προκαλέσουν πόνο στα χέρια, στους ώμους, στην πλάτη, στα πόδια (φλεβίτιδα) και τα πέλματα, καθώς και **μυοσκελετικές παθήσεις** οι οποίες οφείλονται στην εργασία.

Η επανειλημμένη επαφή με νερό και καλλυντικά προϊόντα μπορεί να προκαλέσει εκζέματα στα χέρια, αλλεργικές αντιδράσεις, πονοκεφάλους και αναπνευστικά προβλήματα.

Αναπνευστικά προβλήματα μπορούν επίσης να προκληθούν από ανεπαρκές σύστημα εξαερισμού ή λόγω έλλειψης τέτοιου είδους συστήματος.

(⁴) Οδηγία 92/85/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 1992, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων (δέκατη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ), όπως τροποποιήθηκε (ΕΕ L 348 της 28.11.1992, σ. 1).

Ο θόρυβος στον χώρο εργασίας μπορεί επίσης να προκαλέσει μόνιμα προβλήματα ακοής ή εμβοές. Ο θορυβώδης εξοπλισμός (π.χ. συσκευές για το στέγνωμα των μαλλιών), ακόμη και η μουσική υπόκρουση, διαταράσσουν τη δυνατότητα επικοινωνίας και αυξάνουν την αίσθηση της κόπωσης.

Η οργάνωση των καθηκόντων εργασίας, η οργάνωση του χώρου εργασίας και οι πολλές και ακανόνιστες ώρες εργασίας μπορούν επίσης να έχουν επιπτώσεις στους κομμωτές, όπως και σε κάθε άλλον εργαζόμενο, υπό την έννοια ότι μπορούν να τους προκαλέσουν **άγχος που οφείλεται στην εργασία τους**.

Γενικότερα, οι παθήσεις αυτού του είδους επηρεάζουν την ποιότητα της εργασίας και της ζωής, και μακροπρόθεσμα οι εν λόγω συνθήκες υγείας θα μπορούσαν τελικά να αναγκάσουν ορισμένους κομμωτές να εγκαταλείψουν το επάγγελμα.

1.3. Εκτίμηση κινδύνου: εργαλείο για τον καθορισμό της διαχείρισης κινδύνου

Η διενέργεια εκτίμησης κινδύνου αποτελεί νομική υποχρέωση και είναι ο καλύτερος τρόπος για τη διαχείριση των κινδύνων. Συνολικά, η εκτίμηση κινδύνου πρέπει να προσαρμόζεται σε έναν συγκεκριμένο χώρο εργασίας και στις ιδιαιτερότητές του. Καταρχήν, οι εργοδότες θα πρέπει να αξιολογούν το κομμωτήριο για τον εντοπισμό υφιστάμενων και δυνητικών κινδύνων και στη συνέχεια να τους απαριθμούν, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνουν προληπτικά και προστατευτικά μέτρα. Ο εργοδότης θα πρέπει επίσης να συζητά τα πορίσματα με το προσωπικό και στη συνέχεια να καταρτίζει αντίστοιχο σχέδιο πρόληψης και προστασίας.

Για να εκπληρωθεί η υποχρέωση εκτίμησης κινδύνου, οι εργοδότες ίσως επιθυμούν να εξοικειωθούν με ορισμένα διαδικτυακά εργαλεία που είναι διαθέσιμα τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, το επιγραμμικό διαδραστικό εργαλείο εκτίμησης επικινδυνότητας (Online Interactive Risk Assessment Tool - OiRA), το οποίο αναπτύχθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA), προσφέρει πρακτικές οδηγίες και βοηθήματα για τη διενέργεια εκτίμησης κινδύνου στον κλάδο της κομμωτικής. Το εργαλείο είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://oiraproject.eu/fr/oira-tools/hairdressers>.

Υπάρχουν επίσης εθνικοί πόροι για την εκτίμηση κινδύνου, καθώς και ιστότοποι που θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθούν.

Χώρες που διαθέτουν πόρους εκτίμησης κινδύνου

- **Βέλγιο.** Ενημερωτικό γράφημα:
 - <http://www.coiffure.org/nl/sectorinfo/preventie-welzijn>
- **Γερμανία.** Εφαρμογή για τη διενέργεια εκτίμησης κινδύνου στον κλάδο των κομμωτών:
 - <https://www.bgw-online.de>

Χώρες που διαθέτουν δική τους προσέγγιση για διαδραστικό εργαλείο εκτίμησης κινδύνου

- **Κάτω Χώρες:**

- <https://healthyhairdresser.nl/>
- <https://healthyhairdresser.nl/rie>
- **Ιρλανδία.** Εφαρμογή BeSMART:
 - <http://www.besmart.ie>
 - <http://www.besmart.ie/supported-business-types>
- **Ισπανία.** *Peluquerias y centros de estética:*
 - <https://www.prevencion10.es/>
- **Γαλλία.** Το διαδραστικό εργαλείο εκτίμησης κινδύνου για κομμωτές διατέθηκε στο διαδίκτυο τον Ιανουάριο του 2021 σε συνεργασία με οργανισμούς ασφάλισης υγείας. Ακολούθησε η έκδοση ενημερωτικού φυλλαδίου στο οποίο παρουσιάζονταν οι κυριότεροι επαγγελματικοί κίνδυνοι που συνδέονται με τον κλάδο, καθώς και βασικές στατιστικές όσον αφορά τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες.
 - Εργαλείο: <https://www.inrs.fr/media.html?refINRS=outil75>
 - Ενημερωτικό φυλλάδιο:
<https://www.inrs.fr/media.html?refINRS=ED %206397>

Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- **Νορβηγία.** *Risikohjelpen*, υπό τη διαχείριση της νορβηγικής αρχής επιθεώρησης εργασίας: <https://risikohjelpen.arbeidstilsynet.no/>.
- **Ελβετία.** *Προστασία της υγείας και της ασφάλειας στον κλάδο της κομμωτικής. Εγχειρίδιο λύσεων για τον κλάδο* — εγχειρίδιο το οποίο πρέπει να διατίθεται σε κάθε κομμωτήριο.
- **Ηνωμένο Βασίλειο.** <http://www.hse.gov.uk/toolbox/> και <https://www.hse.gov.uk/simple-health-safety/risk/steps-needed-to-manage-risk.htm>.

Οι πηγές πληροφόρησης που λαμβάνονται υπόψη κατά τη διενέργεια και/ή την επικαιροποίηση εκτίμησης κινδύνου θα μπορούσαν να έχουν διαφορετικές μορφές, και, ειδικότερα, να περιλαμβάνουν τις παρατηρήσεις, τα σχόλια και τις υποδείξεις των κομμωτών, τα διδάγματα που αντλήθηκαν από «παρ' ολίγον ατυχήματα» (γεγονότα που μπορούσαν να προκαλέσουν τραυματισμό, ασθένεια ή βλάβη αλλά ευτυχώς δεν προκάλεσαν), καθώς και την καταγραφή ατυχημάτων.

Κατά τη διενέργεια εκτίμησης κινδύνου εντοπίζονται κίνδυνοι και καθορίζεται η ανάληψη κατάλληλων δράσεων πρόληψης και προστασίας με στόχο την εξάλειψη ή τη μείωση των εν λόγω κινδύνων.

Στην περίπτωση της κομμωτικής εντοπίστηκαν τα κάτωθι είδη κινδύνων και αναλήφθηκαν τα ακόλουθα μέτρα για την αντιμετώπισή τους:

- βιολογικοί κίνδυνοι — εφαρμογή ορθών πρακτικών υγιεινής, για παράδειγμα τακτική απολύμανση δαπέδων και αποχωρητηρίων·
- φυσικοί κίνδυνοι — μείωση του θορύβου και παροχή επαρκούς φωτισμού·

Μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για τον κλάδο της κομμωτικής

- χημικοί κίνδυνοι (αποφυγή δερματικών αντιδράσεων, καθώς και πηγών ερεθισμού του δέρματος και του αναπνευστικού συστήματος)·
- κίνδυνοι από τη χρήση ηλεκτρικού εξοπλισμού — χρήση μόνο πιστοποιημένου εξοπλισμού·
- κίνδυνοι ολίσθησης, πρόσκοψης και πτώσης — διασφάλιση επαρκούς συντήρησης του χώρου και του συνόλου του εξοπλισμού·
- εγκαύματα και κοψίματα — χρήση μόνο πιστοποιημένου εξοπλισμού·
- άγχος που οφείλεται στην εργασία — σαφής καθορισμός καθηκόντων κ.λπ.

Νέοι κίνδυνοι μπορούν να προκύψουν ανά πάσα στιγμή, για τους οποίους ενίοτε απαιτείται άμεση αντίδραση. Για παράδειγμα, λόγω της τρέχουσας πανδημίας COVID-19, οι εργοδότες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη περισσότερους παράγοντες που σχετίζονται με βιολογικούς παράγοντες κατά την εκτίμηση των κινδύνων, καθώς και να τηρούν πολύ περισσότερους κανόνες που αποσκοπούν στο να παραμείνουν ασφαλή τα μέλη του προσωπικού τους και να αποτρέψουν τη διασπορά του κορονοϊού⁽⁵⁾. Ο EU-OSHA έχει δημοσιεύσει σχετικές κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση της νόσου COVID-19 στον χώρο εργασίας για την υποστήριξη των εργοδοτών από πρακτική άποψη⁽⁶⁾. Οι εν λόγω κατευθύνσεις βοηθούν τους εργοδότες να αντιμετωπίζουν ζητήματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της άνευ προηγουμένου κρίσης στον τομέα της υγείας⁽⁷⁾. Παρατίθενται επίσης οι εθνικές κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν συγκεκριμένους τομείς και επαγγέλματα. Επιπλέον, ο EU-OSHA έχει διαθέσει ειδικό επιγραμμικό εργαλείο εκτίμησης κινδύνων με στόχο την υποστήριξη της διενέργειας εκτίμησης κινδύνου που σχετίζεται με τη νόσο COVID-19 στον χώρο εργασίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι απαιτείται διά νόμου η τεκμηρίωση της εκτίμησης κινδύνου, καθώς και η ανάληψη μέτρων πρόληψης ή προστασίας. Κατά την τεκμηρίωση της εκτίμησης κινδύνου, συνιστάται να περιλαμβάνονται:

- το ονοματεπώνυμο και η ιδιότητα των προσώπων που διενεργούν την εκτίμηση·
- οι κίνδυνοι που εντοπίστηκαν·
- η ομάδα εργαζομένων, εάν υπάρχει, που αντιμετωπίζει ιδιαίτερους κινδύνους·
- κάθε αναγκαίο μέτρο που λαμβάνεται βάσει των πορισμάτων·
- το ονοματεπώνυμο και η ιδιότητα των προσώπων που είναι υπεύθυνα για τα μέτρα·
- το χρονοδιάγραμμα παρακολούθησης.

Συνιστάται ιδιαίτερα σε όλους τους εργαζομένους, συμπεριλαμβανομένων των κομμωτών, να εξοικειωθούν με το σχέδιο πρόληψης που είναι υποχρεωτικό στον χώρο εργασίας τους και να λάβουν οδηγίες σχετικά με τον τρόπο που πρέπει να ενεργούν καθημερινά με στόχο τη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας της δικής τους και των συναδέλφων τους. Στην περίπτωση του κλάδου της κομμωτικής, στο εν λόγω σχέδιο θα περιλαμβάνεται ο ασφαλής χειρισμός των καλλυντικών προϊόντων και η πρόληψη ατυχημάτων.

⁽⁵⁾ Επιβάλλεται επίσης από τις αρχές δημόσιας υγείας.

⁽⁶⁾ Βλ. τμήμα 3.

⁽⁷⁾ Βλ. επίσης <https://coiffure.eu/social-dialogue/official-documents/covid-19-protection-health-hairdressers>.

2. Ιδιαιτερότητες ως προς την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία στον κλάδο της κομμωτικής

Για την ενίσχυση των πτυχών της υγείας και της ασφάλειας στο εργασιακό περιβάλλον στον συγκεκριμένο κλάδο, συνιστάται η οργάνωση καθηκόντων με βάρδιες, ώστε να αποφεύγονται, στο μέτρο του δυνατού, επαναλαμβανόμενες κινήσεις ή επίπονη εργασία για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Είναι επίσης σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη η τεχνολογική πρόοδος σε θέματα εργονομίας κατά την αγορά νέου εξοπλισμού και εργαλείων, καθώς και κατά την αγορά νέων ειδών για τις εγκαταστάσεις ή για τον εκ νέου εξοπλισμό των εγκαταστάσεων ⁽⁸⁾. Για την πρόληψη ατυχημάτων στο κομμωτήριο και για την εξασφάλιση ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος, συνιστάται τα καλλυντικά προϊόντα να αποθηκεύονται σε κατάλληλες συνθήκες (από ψυχρή θερμοκρασία έως θερμοκρασία δωματίου), τα φιαλίδια να αποθηκεύονται σφραγισμένα στην αρχική τους συσκευασία και όσον αφορά τα προϊόντα που ενδέχεται να προκαλέσουν κίνδυνο εκδήλωσης πυρκαγιάς, να τοποθετούνται μακριά από εύφλεκτα υλικά ⁽⁹⁾. Επιπλέον, συνιστάται η λήψη μέτρων συλλογικής και ατομικής προστασίας ⁽¹⁰⁾.

2.1. Χώρος εργασίας

Οι ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας για τους χώρους εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά, καθώς και για τους χώρους εργασίας που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί, καθορίζονται στο παράρτημα I και στο παράρτημα II, αντίστοιχα, της οδηγίας 89/654/ΕΟΚ, της 30ής Νοεμβρίου 1989, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας (Πρώτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ) ⁽¹¹⁾.

Και στα δύο παραρτήματα προβλέπεται η επιβολή υποχρεώσεων όσον αφορά βασικές παραμέτρους, όπως η σταθερότητα και η στερεότητα των ηλεκτρικών εγκαταστάσεων σε κτίρια που στεγάζουν χώρους εργασίας· οδοί και έξοδοι κινδύνου· εξοπλισμός πυρανίχνευσης· και εξοπλισμός κατάσβεσης πυρκαγιάς· καθώς και εξαερισμός κλειστών χώρων εργασίας για τη διατήρηση επαρκούς θερμοκρασίας δωματίου ⁽¹²⁾, εξασφάλιση φυσικού και τεχνητού φωτισμού· δάπεδα, οροφές και στέγες· παράθυρα, θύρες και πύλες· διαστάσεις των χώρων· και όγκος αέρα των χώρων — χώρος για την ελευθερία κινήσεων στις θέσεις εργασίας, χώροι ανάπαυσης και εξοπλισμός υγιεινής ⁽¹³⁾.

Γενικότερα, ο χώρος εργασίας πρέπει να είναι καλά οργανωμένος και εργονομικός, ώστε να διασφαλίζεται η υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων όταν εργάζονται. Εάν ο χώρος εργασίας δεν πληροί αυτά τα κριτήρια, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα οι εργαζόμενοι να αντιμετωπίσουν προβλήματα υγείας.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι κομμωτές, όπως και άλλοι εργαζόμενοι, πρέπει συχνά να χειρίζονται το άγχος που οφείλεται στην εργασία ⁽¹⁴⁾, οι αιτίες του οποίου μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, ο μεγάλος φόρτος εργασίας, η ανάγκη να εργάζονται με ακανόνιστα

⁽⁸⁾ Σημείο 5 παράγραφοι 2 και 3 (εργονομικοί χώροι εργασίας) της ευρωπαϊκής συμφωνίας-πλαίσου σχετικά με την προστασία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία στον κλάδο της κομμωτικής.

⁽⁹⁾ Σημείο 6 (πρόληψη ατυχημάτων και ασφάλεια στην εργασία) της ευρωπαϊκής συμφωνίας-πλαίσου για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία στον κλάδο της κομμωτικής.

⁽¹⁰⁾ Σημείο 8 (μέτρα συλλογικής προστασίας) και σημείο 9 (μέτρα ατομικής προστασίας) της ευρωπαϊκής συμφωνίας-πλαίσου για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία στον κλάδο της κομμωτικής.

⁽¹¹⁾ ΕΕ L 393 της 30.12.1989, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε.

⁽¹²⁾ Για παράδειγμα, το ψύχος αυξάνει τη μυϊκή ισχύ που απαιτείται για τους κάτω βραχίονες και ασκείται πίεση στους τένοντες με αποτέλεσμα τον ακατάλληλο χειρισμό του εξοπλισμού.

⁽¹³⁾ Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι στην προαναφερθείσα οδηγία καθορίζονται μόνον οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να θεσπίσουν αυστηρότερες απαιτήσεις στον τομέα αυτόν.

⁽¹⁴⁾ Για θέματα που σχετίζονται με το άγχος, βλ. <https://osha.europa.eu/el/themes/psychosocial-risks-and-stress>

ωράρια εργασίας, η μη δυνατότητα πραγματοποίησης επαρκών διαλειμμάτων, οι υπερβολικές απαιτήσεις εργασίας ή η έλλειψη σαφήνειας ως προς τα καθήκοντα που πρέπει να εκτελεστούν. Αξίζει να σημειωθεί ότι, εκτός από τα προβλήματα ψυχικής υγείας, οι εργαζόμενοι που υποφέρουν από άγχος για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα μπορούν να αποκτήσουν σοβαρά σωματικά προβλήματα υγείας, όπως μυοσκελετικά προβλήματα.

2.2. Κατάρτιση και εκπαίδευση

Υπενθυμίζεται ότι, κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους, οι κομμωτές, σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής νομοθεσίας, πρέπει να παρακολουθούν επιμορφωτικούς κύκλους μαθημάτων σχετικά με διάφορα επαγγελματικά θέματα, όπως εργονομικές τεχνικές και μαθήματα κατάρτισης σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία. Ο σκοπός είναι οι κομμωτές να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν το μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον και να μπορούν να αξιολογούν τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση συγκεκριμένων τεχνικών/τη στάση σώματος/τον εξοπλισμό ή με ορισμένες συνήθειες.

Στο περιεχόμενο των μαθημάτων θα πρέπει να δίνεται έμφαση σε πρακτικές πτυχές ενός πραγματικού περιβάλλοντος εργασίας, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι κομμωτές εφαρμόζουν στην πράξη όσα έχουν διδαχθεί, ανελλιπώς και με επιτυχία. Το περιεχόμενο αυτό θα μπορούσε επίσης να παρέχεται μέσω οπτικών οδηγιών, για παράδειγμα, μέσω πλατφορμών ανταλλαγής βίντεο, καθώς και εφαρμογών, μέσων κοινωνικής δικτύωσης και έξυπνων τηλεφώνων.

2.3. Μυοσκελετικές παθήσεις

Τα συνηθέστερα **συμπτώματα** των μυοσκελετικών παθήσεων είναι ο πόνος, ο κνησμός, το σύνδρομο του καρπιαίου σωλήνα, ο ερεθισμός, η αίσθηση καψίματος, οι κράμπες, η δυσκαμψία, η αδυναμία και η απώλεια της αίσθησης επαφής κατά τη μετακίνηση. Τα σημεία του σώματος που πλήττονται μπορούν να είναι, μεταξύ άλλων, οι ωμοπλάτες, οι αγκώνες, οι καρποί / τα χέρια (άνω άκρα), τα γόνατα (κάτω άκρα), ο λαιμός και η πλάτη.

Οι μυοσκελετικές παθήσεις μπορούν να εμφανιστούν ξαφνικά, αλλά συνήθως αναπτύσσονται σταδιακά. Συνήθως, ο πόνος και η κόπωση παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο τέλος της εργάσιμης ημέρας, αλλά υποχωρούν έπειτα από κάποια ώρα ανάπαυσης. Αργότερα ο πόνος μπορεί να επιμένει ακόμη και μετά την ανάπαυση. Επιπλέον, ο πόνος μπορεί να προκαλέσει διαταραχή ύπνου, η οποία επηρεάζει την απόδοση στην εργασία. Στη συνέχεια, τα συμπτώματα μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα πρόσκαιρες απουσίες από την εργασία. Τελικά, ο πόνος ενδέχεται να επιμένει: οι κουρασμένοι μύες παύουν να λειτουργούν αποτελεσματικά και εμφανίζονται κλινικά συμπτώματα. Τα προβλήματα αυτά εξελίσσονται με αργούς ρυθμούς και είναι συχνά δύσκολο να προσδιοριστεί η αιτία. Για να μην επιδεινωθούν τα συμπτώματα και καταστούν μη αναστρέψιμα, συνιστάται στους κομμωτές να ενημερώνουν τον ιατρό τους σχετικά με τα εν λόγω συμπτώματα αμέσως μόλις αυτά εμφανιστούν.

Οι **αιτίες** των μυοσκελετικών παθήσεων συνίστανται σε στάσεις του σώματος που προκαλούν καταπόνηση, σε καταπόνηση λόγω ακινησίας και σε διενέργεια επαναλαμβανόμενων κινήσεων.

Είναι κοινώς παραδεκτές από τους κομμωτές οι στάσεις του σώματος που προκαλούν καταπόνηση, όπως η εργασία στην ίδια θέση για πολλές ώρες ή η ορθοστασία για πολλές

ώρες ενώ φορούν ακατάλληλα υποδήματα. Απαιτείται επίσης από τη φύση της εργασίας τους να εκτελούν επαναλαμβανόμενες κινήσεις, όπως να σηκώνουν επανειλημμένα τα χέρια πάνω από τους ώμους τους, να ανυψώνουν τα άνω άκρα τους, να γέρνουν πλαγίως ή να σκύβουν εμπρός, να σκύβουν το λαιμό εμπρός και να εκτείνονται υπερβολικά πολύ, καθώς και να λυγίζουν ή να στρίβουν τους καρπούς τους. Η κατ' επανάληψη πραγματοποίηση των ίδιων κινήσεων και μάλιστα για μεγάλα χρονικά διαστήματα αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης μυοσκελετικών παθήσεων.

Η καταπόνηση λόγω ακινησίας εμφανίζεται όταν ένα μέρος του σώματος παραμένει κατά βάση στην ίδια θέση για παρατεταμένο χρονικό διάστημα (άνω των 4 δευτερολέπτων), κατά τη διάρκεια του οποίου οι μύες καταπονούνται συνεχώς. Αυτή η κατάσταση μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα που επηρεάζουν τους ώμους και τα χέρια, καθώς επίσης και την πλάτη. Στις στατικές θέσεις εργασίας μπορεί να συμπεριληφθεί η καθιστή ή η όρθια στάση ή το σκύψιμο για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Η καταπόνηση λόγω ακινησίας παρατηρείται συχνά σε θέσεις εργασίας στις οποίες περιλαμβάνονται συχνές κινήσεις των χεριών, των αγκώνων, των καρπών και των δακτύλων, ενώ το σημείο του λαιμού και των ώμων παραμένει στατικό.

Τα κατάλληλα **μέτρα πρόληψης και προστασίας** περιλαμβάνουν τη θέσπιση κατάλληλων πρακτικών εργασίας: οι κομμωτές θα πρέπει να αποφεύγουν να υιοθετούν άβολες στάσεις σώματος για πολλή ώρα και να προβαίνουν σε εναλλαγή εργασιών (εναλλαγή καθηκόντων), σε εναλλαγή όρθιας και καθιστής εργασίας, σε χρήση σκαμπό κομμωτηρίου, να περπατούν γύρω από τους πελάτες τους κατά την εργασία τους, να διατηρούν κατάλληλη απόσταση (όχι υπερβολικά κοντά, όχι υπερβολικά μακριά, όχι υπερβολικά ψηλά, όχι υπερβολικά χαμηλά), να ζητούν τη συνεργασία των πελατών τους (π.χ. να κάθονται πιο ψηλά ή ελαφρώς πιο χαμηλά) και να υιοθετούν υγιή στάση, καθώς και να ελέγχουν στον καθρέφτη ότι η στάση τους είναι σωστή. Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν τη ρύθμιση των καθισμάτων και/ή των σκαμπό κομμωτηρίου στο ύψος του πελάτη, τη ρύθμιση του ύψους του λουτήρα, τη χρήση ορθών τεχνικών κοπής μαλλιών (παλάμη με παλάμη) και τη χρήση καλά συντηρημένων ψαλιδιών και ελαφρών συσκευών για το στέγνωμα μαλλιών.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι κομμωτές μπορούν να προλαμβάνουν μυοσκελετικές παθήσεις διατίθενται και σε άλλους ιστότοπους ⁽¹⁵⁾.

2.3.1. Σχεδιασμός του χώρου εργασίας και κατάλληλος εξοπλισμός

Άλλοι παράγοντες μπορούν επίσης να προκαλέσουν μυοσκελετικές παθήσεις.

Στις εν λόγω **αιτίες** περιλαμβάνονται ελλιπώς σχεδιασμένοι χώροι εργασίας, για παράδειγμα στενοί χώροι διέλευσης· εμπόδια· ανεπαρκής χώρος κινήσεων για την εκτέλεση καθηκόντων· εσφαλμένο ύψος στα καθίσματα κομμωτηρίου, στα καθίσματα πελατών, στους λουτήρες, στα κυλιόμενα σκαμπό και στα τροχήλατα καροτσάκια κομμωτηρίου· ολισθηρά δάπεδα· και ανεπαρκής και/ή πολύ έντονος φωτισμός.

Η εργασία σε λάθος ύψος μπορεί να ασκεί πίεση στην πλάτη, στους ώμους και τους μύς του λαιμού των κομμωτών. Αυτό μπορεί να συμβαίνει εάν οι λουτήρες ή οι καρέκλες κομμωτηρίου δεν βρίσκονται στο ιδανικό ύψος. Για παράδειγμα, εάν η απόσταση μεταξύ του στηρίγματος του λαιμού και του πίσω μέρους του λουτήρα είναι πολύ μεγάλη, οι κομμωτές πρέπει να τεντωθούν για να φτάσουν τον πελάτη. Αυτή η στάση ενδέχεται να

⁽¹⁵⁾ Πηγές: Verhamme, M., 'A close shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1 (Διακρατικό έργο στο πλαίσιο του ΕΚΤ — Τελική έκθεση — φάση 1)*, Coiffure, Γάνδη 2014 (<https://www.videncenterforfrisorer.dk/wp-content/uploads/dokumenter/rapporter/A%20close%20shave.%20January%20March%202014%20TRANSNATIONAL%20ESF%20PROJECT.pdf>); και Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Γάνδη (https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-en-lr.pdf).

προκαλέσει προβλήματα στην πλάτη, στους ώμους και στα χέρια.

Η λήψη μέτρων πρόληψης και προστασίας εμπίπτει σε διάφορους τομείς.

Τα κάτωθι αποτελούν χαρακτηριστικά ενός καλά σχεδιασμένου εργασιακού περιβάλλοντος:

- λειτουργική εγγύτητα διαφόρων περιοχών και ζωνών (η οποία επιτρέπει την ομαλή κυκλοφορία μεταξύ των διαφόρων ζωνών)·
- επαρκής και καλά οργανωμένος χώρος (ο οποίος παρέχει ελευθερία κινήσεων στις θέσεις εργασίας)·
- καλός φωτισμός (επαρκής αλλά όχι έντονος)·
- κατάλληλο δάπεδο (σταθερό, ομοιόμορφο, συμπαγές και μη ολισθηρό, χωρίς εμπόδια)·
- καλός εξαερισμός·
- σταθερή και κατάλληλη θερμοκρασία·
- αίθουσα διαλείμματος και εύκολα προσβάσιμος χώρος αποθήκευσης προϊόντων.

Η σωστή επίπλωση είναι επίσης σημαντική και περιλαμβάνει:

- ρυθμιζόμενα καθίσματα κομμωτηρίου (στα οποία κάθονται οι πελάτες)·
- μεμονωμένοι λουτήρες που ρυθμίζονται ως προς το ύψος, με δυνατότητα να τοποθετούνται σε διαγώνια θέση·
- συνδυασμός εργονομικών καθισμάτων / λουτήρων (με απόσταση μεταξύ του στηρίγματος του λαιμού και του πίσω μέρους του λουτήρα, ώστε οι κομμωτές να πρέπει να τεντώνονται λιγότερο προς τους πελάτες)·
- κυλιόμενα σκαμπό τα οποία ρυθμίζονται ως προς το ύψος και διαθέτουν τροχούς και περιστρεφόμενο κάθισμα το οποίο κλίνει ελαφρά προς τα εμπρός για να διατηρείται η φυσική καμπύλη της σπονδυλικής στήλης, καθώς και καροτσάκια με τροχούς τα οποία ρυθμίζονται ως προς το ύψος.

Ο καλός εξοπλισμός περιλαμβάνει:

- ζεύγος ψαλιδιών με εργονομία λαβής, ειδικά προσαρμοσμένη για δεξιόχειρες ή αριστερόχειρες χρήστες·
- ελαφρές και ασύρματες μηχανές κοπής μαλλιών με λαβή ωοειδούς σχήματος·
- ελαφρές ψήκτρες για τα μαλλιά με επαρκώς μακριά και μη ολισθηρή λαβή, καθώς και εργονομικές συσκευές για το στέγνωμα μαλλιών (ελαφρές και όσο το δυνατόν πιο αθόρυβες, οι οποίες προσαρμόζονται ειδικά για δεξιόχειρες ή αριστερόχειρες χρήστες) με κυλινδρική ή ωοειδή λαβή, η οποία δονείται όσο το δυνατόν λιγότερο.

Η μη συντήρηση του εξοπλισμού ή η ανεπαρκής αντικατάσταση φθαρμένου υλικού αυξάνει τον κίνδυνο μυοσκελετικών τραυματισμών λόγω των στάσεων του σώματος που προκαλούν καταπόνηση, των προσπαθειών, των επαναλήψεων στις κινήσεις κ.λπ.

2.4. Δερματικές παθήσεις

Τα συνηθέστερα **συμπτώματα** του εκζέματος εξ επαφής (ερεθιστικό και αλλεργικό έκζεμα) είναι η ξηροδερμία, οι ερυθρές κηλίδες, ο κνησμός, το ξεφλουδισμένο δέρμα, το σχισμένο δέρμα / οι φουσκάλες, ο πόνος και το σκασμένο δέρμα.

Το έκζεμα είναι φλεγμονώδης αντίδραση του δέρματος η οποία έχει διαφορετικές αιτίες. Το έκζεμα δεν είναι μεταδοτικό (και δεν προκαλείται από βακτήρια, μύκητες ή ιούς) και δεν μπορεί να μεταδοθεί από το ένα άτομο στο άλλο. Ωστόσο, το δέρμα που έχει υποστεί βλάβη είναι επιρρεπές σε μολύνσεις.

Υπάρχουν δύο είδη εκζεμάτων εξ επαφής (δερματίτιδα): ερεθιστικό και αλλεργικό.

Οι **αιτίες** του εκζέματος εξ επαφής είναι το περιβάλλον με υγρασία και τα καλλυντικά, ειδικότερα το λούσιμο χωρίς οι κομμωτές να φορούν γάντια, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα το δέρμα να έρχεται σε άμεση επαφή με καλλυντικά προϊόντα (σαμπουάν, βαφές μαλλιών, προϊόντα περιποίησης μαλλιών κ.λπ.), καθώς και η τακτική χρήση ψαλιδιών και ξυραφιών.

Η φλεγμονή του χεριού είναι συνήθως αποτέλεσμα ερεθισμένου δέρματος που προκαλείται από βραχυπρόθεσμη επαφή με ισχυρά καλλυντικά προϊόντα, όπως προϊόντα ξανοίγματος (ντεκαπάζ) ή βαφές μαλλιών (κυρίως) λόγω επανειλημμένης επαφής με ερεθιστικά προϊόντα και λόγω συχνής εργασίας με υγρά προϊόντα ή ήπια καλλυντικά προϊόντα, όπως σαμπουάν και σαπούνι.

Η επανειλημμένη επαφή με το νερό είναι μία από τις σημαντικότερες αιτίες του εκζέματος. Οι κομμωτές κινδυνεύουν περισσότερο να αποκτήσουν δερματικά προβλήματα εάν τα χέρια τους εκτίθενται στο νερό για περισσότερες από 2 ώρες την ημέρα, εάν τα χέρια τους είναι υγρά πολλές φορές την ημέρα ή εάν χρησιμοποιούν σαμπουάν σε πελάτες περισσότερες από 10 φορές την ημέρα.

2.4.1. Μέτρα πρόληψης και προστασίας

2.4.1.1. Επαρκής προστασία του δέρματος

Η βασική μέθοδος για την προστασία του δέρματος είναι η χρήση καλλυντικών προϊόντων που παρέχουν το υψηλότερο επίπεδο προστασίας για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων ή, εάν δεν είναι δυνατή η υποκατάσταση των εν λόγω προϊόντων, η χρήση προϊόντων με το χαμηλότερο επίπεδο έκθεσης σε κινδύνους, καθώς και η εναλλαγή καθηκόντων. Συνιστάται να υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στην εργασία σε επαφή με νερό και σε στεγνό περιβάλλον, όταν είναι δυνατόν, ώστε να αποφεύγεται η επανειλημμένη και για μεγάλα χρονικά διαστήματα επαφή με ουσίες υγρές και με ουσίες που ερεθίζουν το δέρμα. Καταρχήν συνιστάται στους κομμωτές να χρησιμοποιούν σαπούνι και κρέμες χεριών ήπιου τύπου (χωρίς χρωστικές ουσίες και αρώματα), εξοπλισμό χωρίς νικέλιο⁽¹⁶⁾ και γάντια χωρίς πούδρα⁽¹⁷⁾ (κατάλληλο είδος γαντιών μίας χρήσης ή επαναχρησιμοποιήσιμα γάντια), να αφαιρούν κοσμήματα από τα χέρια και τα δάχτυλά τους κατά την εργασία τους και να κόβουν τα μαλλιά πριν από τη βαφή.

Εκτός από τις εναλλασσόμενες εργασίες σε επαφή με νερό και σε στεγνό περιβάλλον στο κομμωτήριο, οι κομμωτές μπορούν επίσης να προστατεύουν τα χέρια τους στην ιδιωτική τους ζωή, φορώντας ζεστά γάντια όταν βγαίνουν έξω τον χειμώνα, χρησιμοποιώντας προστατευτικά γάντια κατά την εκτέλεση εργασιών σε επαφή με νερό στο σπίτι και αντιμετωπίζοντας τα τραύματα άμεσα και σύμφωνα με τους κανόνες υγιεινής.

Κρέμες δέρματος. Συνιστάται να χρησιμοποιούνται ουδέτερες, ενυδατικές κρέμες δέρματος. Οι κρέμες δεν θα πρέπει να περιέχουν χρωστικές ουσίες ή αρώματα, καθώς αυτά μπορούν να προκαλέσουν αλλεργίες. Όλοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να έχουν τη δική τους κρέμα ή πρέπει να παρέχεται σε δοχείο-διανεμητή για την πρόληψη της

⁽¹⁶⁾ Πηγές: Verhamme, M., 'A close shave', *Ergonomics for Start-up Hairdressers – Transnational ESF project (Διακρατικό έργο στο πλαίσιο του ΕΚΤ)*, Coiffure, Γάνδη, 2015 (<https://www.febelhair.org/sites/default/files/ergonomie-2015-en-lr.pdf>); Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Γάνδη (https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-en-lr.pdf). Verhamme, M., 'A close shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1 (Διακρατικό έργο στο πλαίσιο του ΕΚΤ — Τελική έκθεση — φάση 1)*, Coiffure, Γάνδη, 2014 (<https://www.videncenterforfrisorer.dk/wp-content/uploads/dokumenter/rapporter/A%20close%20shave.%20January%20March%202014%20TRANSNATIONAL%20ESF%20PROJECT.pdf>).

⁽¹⁷⁾ Βλ. *PPE Regulation Guidelines - Guide to application of Regulation EU 2016/425 on personal protective equipment (Κατευθυντήριες γραμμές του κανονισμού σχετικά με τα μέσα ατομικής προστασίας — Οδηγίες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2016/425 σχετικά με τα μέσα ατομικής προστασίας)* (<https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29201>) και οδηγία 89/656/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 1989, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας για τη χρήση από τους εργαζόμενους εξοπλισμών ατομικής προστασίας κατά την εργασία.

επιμόλυνσης μεταξύ των διαφόρων εργαζομένων.

Γάντια (μίας χρήσης ή επαναχρησιμοποιήσιμα — προσαρμοσμένα στις εργασίες). Μόνο το κατάλληλο είδος γαντιών παρέχει προστασία. Για ορισμένες δραστηριότητες κομμωτικής είναι σκόπιμο να χρησιμοποιούνται γάντια μίας χρήσης, τα οποία είναι πολύ λεπτά και γενικά πιο άνετα, ενώ άλλες δραστηριότητες κομμωτικής εκτελούνται καλύτερα με τη χρήση επαναχρησιμοποιήσιμων γαντιών, τα οποία είναι πιο χοντρά. Τα γάντια δεν θα πρέπει να περιέχουν λατέξ.

Γάντια μίας χρήσης. Επειδή η χρήση γαντιών είναι το σημαντικότερο μέτρο για την ελαχιστοποίηση των δερματικών προβλημάτων, τα γάντια μίας χρήσης θα πρέπει πάντα να φοριούνται κατά την ανάμειξη, την εφαρμογή και το ξέβγαλμα της βαφής μαλλιών, καθώς και των προϊόντων βαφής με ξέβγαλμα· κατά την ανάμειξη, την εφαρμογή και το ξέβγαλμα ουσιών ξανοίγματος (ντεκαπάζ)· κατά την παρασκευή, την εφαρμογή, την εξουδετέρωση και το ξέβγαλμα διαλυμάτων για τον κυματισμό των μαλλιών (περμανάντ)· και κατά τη διάρκεια άλλων ειδών λουσίματος και ξεβγάλματος μαλλιών.

Δεν συνιστάται η εργασία με τα χέρια σε νερό για περισσότερο από 30 λεπτά την ώρα. Μάλιστα, όταν περισσότερο από το ήμισυ της εργάσιμης ημέρας καταναλώνεται σε εργασίες πλύσης ή ξεβγάλματος, είναι πολύ πιθανό το δέρμα να ξηραθεί. Για τον λόγο αυτόν, συνιστάται, κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων, οι κομμωτές να φορούν γάντια μίας χρήσης (χωρίς λατέξ) με μακριές περιχειρίδες (μανσέτες) που καλύπτουν τον καρπό και τον κάτω βραχίονα (ιδανικά μήκους περίπου 30 cm από τις περιχειρίδες έως τα άκρα των δακτύλων), έτσι ώστε να μην είναι δυνατό να εισέλθει νερό σε αυτά. Τα εν λόγω γάντια θα πρέπει να μην έχουν πούδρα και να είναι γενικά μαλακά.

Οι κομμωτές μπορεί να επιθυμούν να φορούν λεπτά βαμβακερά γάντια κάτω από τα αδιάβροχα γάντια για να απορροφάται η εφίδρωση.

Επαναχρησιμοποιήσιμα γάντια. Για να αποφύγουν οι κομμωτές το έκζεμα, θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούν πιο χοντρά και επαναχρησιμοποιήσιμα γάντια για τον καθαρισμό και την απολύμανση εξοπλισμού, λουτήρων, δαπέδων κ.λπ.

Τα γάντια είναι προσωπικά και δεν πρέπει ποτέ να ανταλλάσσονται. Τα γάντια θα πρέπει να αφαιρούνται σωστά. Το εσωτερικό των επαναχρησιμοποιήσιμων γαντιών θα πρέπει να είναι στεγνό πριν από την επανατοποθέτησή τους.

Συμβουλές για τη χρήση γαντιών:

- Να αγοράζετε το σωστό σχήμα και μέγεθος (μικρό/μεσαίο/μεγάλο).
- Να βεβαιώνετε ότι τα χέρια σας είναι καθαρά και στεγνά προτού τα φορέσετε.
- Να αφαιρείτε τα κοσμήματα.
- Να βάζετε κρέμα μετά την αφαίρεση των γαντιών.
- Ποτέ να μη χρησιμοποιείτε εκ νέου τα γάντια μίας χρήσης.
- Κατά την εκτέλεση εργασιών σε υγρό περιβάλλον, να γυρίζετε την περιχειρίδα στα γάντια των κομμωτών.

2.4.1.2. Σχεδιασμός χώρου εργασίας

Θα πρέπει να υπάρχει χωριστός χώρος για την ανάμειξη ουσιών, ο οποίος ως επί το πλείστον δεν θα πρέπει να έχει επαφή με τον υπόλοιπο χώρο του κομμωτηρίου.

2.4.1.3. Εξοπλισμός που δεν προκαλεί αλλεργίες

Ορισμένα άτομα είναι αλλεργικά στο μεταλλικό νικέλιο και εμφανίζουν αλλεργική αντίδραση όταν αντικείμενα, όπως κοσμήματα ή εξοπλισμός που περιέχει νικέλιο, έρχονται σε επαφή με το δέρμα τους. Οι κομμωτές ενδέχεται να έχουν αλλεργία στο νικέλιο πριν αρχίσουν το επάγγελμα ή να εμφανίσουν τέτοιου είδους αλλεργία αργότερα (άτομα που είναι αλλεργικά σε μία ουσία είναι επιρρεπή να εμφανίζουν αλλεργίες και σε

άλλες ουσίες). Στα κομμωτήρια το νικέλιο μπορεί να εντοπιστεί σε σκευή από ανοξείδωτο χάλυβα, όπως ψαλίδια και πιαστράκια για τα μαλλιά, και οι κομμωτές που είναι αλλεργικοί εκτίθενται στον κίνδυνο ερεθισμού ή αλλεργικών αντιδράσεων.

Συνιστάται στους κομμωτές να αφαιρούν τα κοσμήματα από τα χέρια και τα δάκτυλά τους και να παραμένουν χωρίς αυτά καθ' όλη τη διάρκεια της εργάσιμης ημέρας. Ο λόγος είναι ότι η χρήση κοσμημάτων εμποδίζει τους κομμωτές να πλένουν και να στεγνώνουν σωστά τα χέρια τους, το οποίο είναι συχνά απαραίτητο όταν εκτελούν εργασίες σε επαφή με νερό. Επιπλέον, κάτω από την επιφάνεια των κοσμημάτων δημιουργείται υγρασία και σε συνδυασμό με τη χρήση καλλυντικών είναι δυνατόν να προκληθούν προβλήματα στο δέρμα.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δερματικές παθήσεις διατίθενται και σε άλλους ιστότοπους ⁽¹⁸⁾ ⁽¹⁹⁾.

2.5. Αναπνευστικά προβλήματα

Οι κομμωτές ενδέχεται να αποκτήσουν αναπνευστικά προβλήματα επειδή εκτίθενται σε ουσίες που περιέχονται σε καλλυντικά προϊόντα, όπως βαφές, προϊόντα ξανοίγματος, προϊόντα για ίσιωμα μαλλιών, σπρέι μαλλιών, αρώματα και αρωματικές ουσίες. Η έκθεση αυτή μπορεί να προκαλέσει αλλεργική αντίδραση στους αεραγωγούς, η οποία έχει ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, συμπτώματα όπως βήχα, συριγμό και δύσπνοια, φτέρνισμα, συμφόρηση και άσθμα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα αναπνευστικά νοσήματα αναπτύσσονται μόνο κατόπιν επανειλημμένης έκθεσης για μεγάλο χρονικό διάστημα σε χαμηλά επίπεδα ουσιών αυτού του είδους. Τα συμπτώματα μπορούν να εμφανιστούν μετά τη χρήση της εν λόγω ουσίας και επιδεινώνονται με την έλλειψη (κατάλληλου) εξαερισμού. Με την πάροδο του χρόνου, από τη στιγμή που ένα άτομο έχει αποκτήσει ευαισθησία σε συγκεκριμένη ουσία, μία μόνον επαφή ακόμη και με πολύ μικρές ποσότητες αυτής της ουσίας μπορεί να προκαλέσει συμπτώματα σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα επαφής από εκείνα που αρχικά προκάλεσαν την υπερευαισθησία. Η υγεία του ατόμου που έχει προσβληθεί βελτιώνεται συνήθως όταν απέχει από την εργασία.

Στα **μέτρα πρόληψης και προστασίας** περιλαμβάνονται η εκτίμηση κινδύνου, η εφαρμογή της αρχής της υποκατάστασης και ένα καλό σύστημα εξαερισμού.

Όπως προτείνεται στο τμήμα 1, οι εργοδότες θα πρέπει να αξιολογούν τους κινδύνους εντοπίζοντας τις ουσίες που ενδέχεται να προκαλέσουν αναπνευστικά προβλήματα, οι οποίες χρησιμοποιούνται ή παράγονται από τις εκτελούμενες εργασίες, καθώς και να αποφασίζουν ποιος μπορεί να υποστεί βλάβη και με ποιον τρόπο. Στη συνέχεια, θα πρέπει να χρησιμοποιούν προϊόντα με τα οποία εξασφαλίζεται η υψηλότερη δυνατή προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων ή προϊόντα με τα οποία οι εργαζόμενοι εκτίθενται στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο κατ' εφαρμογή της αρχής της υποκατάστασης. Εάν δεν είναι δυνατή η υποκατάσταση, οι εργοδότες πρέπει να εξετάσουν τις μεθόδους όσον αφορά την πρόληψη της έκθεσης σε κίνδυνο και να ελαχιστοποιήσουν τη συγκέντρωση, τον χρόνο και τη συχνότητα της έκθεσης, καθώς και

⁽¹⁸⁾ Πηγές: Verhamme, M., 'A Close Shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1 (Διακρατικό έργο στο πλαίσιο του ΕΚΤ – Τελική έκθεση – φάση 1)*, Coiffure, Γάνδη 2014 (<https://www.videncenterforfrisorer.dk/wp-content/uploads/dokumenter/rapporter/A%20close%20shave.%20January%20March%202014%20TRANSNATIONAL%20ESF%20PROJECT.pdf>); και Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Γάνδη.

⁽¹⁹⁾ Πηγή: «SafeHair 1 and 2: Skin protection in hairdressing work» στον ιστότοπο <https://www.safehair.eu/safehair/homepage>, συμπεριλαμβανομένου και ιατρικού εγγράφου αναφοράς: https://www.safehair.eu/fileadmin/user_upload/documents/Documents/Grundlagdokument/Occupational_Skin_Diseases_in_hairdressing_EN.pdf.

τον αριθμό των εργαζομένων που εκτίθενται. Ως εκ τούτου, στην εκτίμηση κινδύνου θα πρέπει να περιλαμβάνονται μέθοδοι διαχείρισης των εκπομπών στην πηγή με τροποποίηση της διαδικασίας εκτέλεσης των εργασιών (να αποφεύγεται η παραγωγή αερολυμάτων και ατμών, εγκατάσταση επαρκούς συστήματος εξαερισμού για τον έλεγχο των εκπομπών, καθώς και άλλες ρυθμίσεις στον χώρο εργασίας, όπως σχεδιασμός χωριστών χώρων για την ανάμιξη ουσιών).

Συνιστάται ιδιαίτερα στους κομμωτές να χρησιμοποιούν ουσίες ξανοίγματος μαλλιών χωρίς συσκευές ψεκασμού και αντλίες ψεκασμού (χωρίς αέριο), καθώς και να αραιώνουν συμπυκνωμένα προϊόντα (π.χ. σαμπουάν, βαφές) με τον σωστό τρόπο.

Είναι σκόπιμη η τακτική παρακολούθηση και η επαναξιολόγηση της έκθεσης και των προβλημάτων υγείας. Σε περίπτωση εμφάνισης αναπνευστικών συμπτωμάτων που θα μπορούσαν να σχετίζονται με την εργασία, θα πρέπει να πραγματοποιούνται ιατρικοί έλεγχοι. Είναι σκόπιμο να καταγράφονται τα πορίσματα και να ζητείται η γνώμη των εργαζομένων και/ή των εκπροσώπων τους, ιδίως κατά την εκτίμηση του κινδύνου, της έκθεσης και των αναπνευστικών προβλημάτων που εκδηλώνονται στους χώρους εργασίας κατά την υποκατάσταση ορισμένων ουσιών, καθώς και σχετικά με την επιλογή των μέσων ατομικής προστασίας και με τα αποτελέσματα της παρακολούθησης, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων της παρακολούθησης της υγείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η έκθεση ορισμένων εργαζομένων στο λατέξ μπορεί να προκαλέσει όχι μόνο δερματικό εξάνθημα, κνίδωση, κνησμό και ρινικά συμπτώματα ή συμπτώματα στους οφθαλμούς ή στα ιγμόρεια, αλλά και αλλεργία η οποία οφείλεται στο λατέξ⁽²⁰⁾ ή άσθμα.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις δερματικές παθήσεις διατίθενται και σε άλλους ιστότοπους⁽²¹⁾.

2.6. Εμβοές, βλάβη στην ακοή και κόπωση που οφείλεται στον θόρυβο στον χώρο εργασίας

Η έκθεση σε υψηλά επίπεδα θορύβου στον χώρο εργασίας²² για μεγάλο χρονικό διάστημα μπορεί να προκαλέσει εμβοές (βουητό, συριγμό, βόμβο ή βούισμα στα αυτιά) ή προβλήματα ακοής, κατάσταση η οποία είναι επώδυνη και μπορεί να οδηγήσει σε διαταραχές ύπνου. Τα προβλήματα ακοής μπορεί να είναι μόνιμα. Βλάβη στην ακοή μπορεί επίσης να προκληθεί από αιφνίδιο πολύ ισχυρό ήχο.

Το υψηλό επίπεδο θορύβου στην εργασία, το οποίο στην περίπτωση των κομμωτηρίων προέρχεται από θορυβώδη εξοπλισμό (π.χ. συσκευές για στέγνωμα μαλλιών) και από μουσική υπόκρουση, μπορεί επίσης να δυσχεραίνει την αντίληψη ακουστικών προειδοποιήσεων. Επιπλέον, οι άνθρωποι δεν αντιλαμβάνονται επαρκώς ό,τι συμβαίνει γύρω τους, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε κινδύνους όσον αφορά την ασφάλεια, καθώς και σε κίνδυνο τραυματισμών. Ο θόρυβος δυσχεραίνει επίσης την επικοινωνία με αποτέλεσμα να αυξάνονται τα αισθήματα κόπωσης.

Εάν μειωθεί η ένταση του θορύβου του περιβάλλοντος, για παράδειγμα εάν παύσει η μουσική, διευκολύνεται η συνομιλία και ακούει πιο εύκολα ο ένας τον άλλον, ενώ μπορούν να γίνουν καλύτερες συζητήσεις.

⁽²⁰⁾ Υπάρχει επίσης κίνδυνος για τον πελάτη να εμφανίσει αλλεργία τύπου I (αλλεργικό σοκ).

⁽²¹⁾ Πηγή: EU-OSHA, «Πηγές ερεθισμού (υπερευαισθησίας) του αναπνευστικού συστήματος», *Facts 39*: <https://osha.europa.eu/el/publications/factsheet-39-respiratory-sensitisers>.

⁽²²⁾ Όσον αφορά τις νομικές διατάξεις, βλ. οδηγία 2003/10/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2003, περί των ελάχιστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας για την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (θόρυβος) (17η ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/EOK), όπως τροποποιήθηκε (EE L 42 της 15.2.2003, σ. 38).

Είναι απαραίτητο να τεθεί το ερώτημα «Υπάρχει πρόβλημα θορύβου και μπορώ να έχω μια κανονική συνομιλία με τους συναδέλφους μου που βρίσκονται σε απόσταση δύο μέτρων;». Εάν δεν είναι δυνατόν να μειωθεί ο θόρυβος που προκαλείται από εξοπλισμό, τότε ιδανικά θα πρέπει αυτός ο εξοπλισμός να αντικατασταθεί από άλλον που είναι λιγότερο θορυβώδης ή να υιοθετηθεί διαφορετική διαδικασία με λιγότερο θόρυβο, καθώς και να περιοριστεί το χρονικό διάστημα που οι εργαζόμενοι περνούν σε θορυβώδη χώρο.

Κατάλογος χρήσιμων συνδέσμων

Φυλλάδια που εξέδωσαν οι κοινωνικοί εταίροι

Verhamme, M., 'A close shave', *Ergonomics for Start-up Hairdressers – Transnational ESF project (Διακρατικό έργο στο πλαίσιο του ΕΚΤ)*, Coiffure, Γάνδη, 2015: <https://www.febelhair.org/sites/default/files/ergonomie-2015-en-lr.pdf>.

Verhamme, M., 'A close shave', *Preventing Skin Complaints for Start-up Hairdressers – Transnational ESF project (Διακρατικό έργο στο πλαίσιο του ΕΚΤ)*, Coiffure, Γάνδη, 2015: <https://www.febelhair.org/sites/default/files/huidpreventie-2015-en-lr.pdf>.

Coiffure, *Fiches Take Care of Yourself! – Skin prevention and ergonomics for hairdressers*, Coiffure, Γάνδη: https://www.febelhair.org/sites/default/files/ubk-fiches-zorg_voor_jezelf-en-lr.pdf.

Verhamme, M., 'A close shave', *Transnational ESF Project – Final report – phase 1 (Διακρατικό έργο στο πλαίσιο του ΕΚΤ – Τελική έκθεση – φάση 1)*, Coiffure, Γάνδη, 2014: https://www.febelhair.org/sites/default/files/esf-project-eng_def-hr-zonder_afloop-printer.pdf.

SafeHair, 'SafeHair 1 and 2' [skin protection in hairdressing work social partner project (έργο κοινωνικού εταίρου για την προστασία του δέρματος κατά τις εργασίες της κομμωτικής)]: <https://www.safehair.eu/safehair/homepage/>.

ErgoHair, *Cut to the Chase! – Ergonomic tips for the employer*, EU Project ErgoHair VS/2017/0077: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-EMPLOYERS-2019-ENG.pdf>.

ErgoHair, *Cut to the Chase! – Ergonomic tips for the employee*, EU Project ErgoHair VS/2017/0077: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-EMPLOYEES-2019-ENG.pdf>.

ErgoHair, *Cut to the Chase! – Ergonomic tips for education and training*, EU Project ErgoHair VS/2017/0077: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-EDUCATION-2019-ENG.pdf>.

Μελέτες κοινωνικών εταίρων

ErgoHair, *Musculoskeletal Health of Hairdressers – Protection of occupational health and safety at workplace*, 2019 (ιατρικό έγγραφο αναφοράς): <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-MEDICAL-REFERENCE-DOCUMENT-2019-ENG.pdf>.

Sonsmann, F., Braumann, A., Wilke, A., Malte John, S. και Wulfhorst, B., *Occupational Skin Diseases in the Hairdressing Trade*, University of Osnabrück (ιατρικό έγγραφο αναφοράς): https://www.safehair.eu/fileadmin/user_upload/documents/Documents/Grundlagendokument/Occupational_Skin_Diseases_in_hairdressing_EN.pdf.

Skoufi, G. I., Nena, E., Kostikas, K., Lialios, G. A., Constantinidis, T. C., Daniil, Z. και Gourgoulisanis, K., 'Work-related respiratory symptoms and airway disease in hairdressers', *International Journal of Occupational and Environmental Medicine*, vol. 4, 2013, σ. 53–60.

Dulon, M., Peters, C., Wendeler, D. και Nienhaus, A., 'Trends in occupational airway diseases in German hairdressers: Frequency and causes', *American Journal of Industrial Medicine*, vol. 54, 2011, σ. 486–493.

Παραδείγματα από κράτη μέλη

ErgoHair, *Good Practice Examples*: <https://www.ergohair.eu/wp-content/uploads/ERGOHAIR-GOOD-PRACTICE-EXAMPLES-2019-ENG.pdf>.

'A close shave' (βίντεο στα ολλανδικά με αγγλικούς υπότιτλους): <https://www.youtube.com/watch?v=Fhi4cXg7gqM>.

'Healthy Hairdresser': <https://healthyhairdresser.nl/>.

Εκδόσεις του EU-OSHA

OSHWiki:

[https://oshwiki.eu/wiki/Occupational_Safety_and_Health_Administration_\(OSHA\)](https://oshwiki.eu/wiki/Occupational_Safety_and_Health_Administration_(OSHA))

«Ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι και άγχος στην εργασία»: <https://osha.europa.eu/el/themes/psychosocial-risks-and-stress>.

E-facts 34 – Risk assessment for hairdressers (Εκτίμηση κινδύνου για κομμωτές): <https://osha.europa.eu/en/publications/e-fact-34-risk-assessment-hairdressers>.

H μυοσκελετική υγεία των κομμωτών: <https://osha.europa.eu/el/publications/musculoskeletal-health-hairdressers/view>.

Occupational Health and Safety in the Hairdressing Sector (H υγεία και η ασφάλεια των εργαζομένων στον κλάδο της κομμωτικής) (έκθεση σχετικά με τους κινδύνους για την υγεία στον κλάδο της κομμωτικής): <https://osha.europa.eu/en/publications/occupational-health-and-safety-hairdressing-sector/view>.

OiRA

«Πώς διεξάγεται η εκτίμηση κινδύνου»: <https://oiraproject.eu/el/how-carry-out-risk-assessment>.

«Εργαλεία OiRA» (κλάδος κομμωτικής): https://oiraproject.eu/el/oiratools?text=&field_sector_category%C2%A0%5B1192%C2%A0%5D=1192&sort=date.

Ζητήματα σχετικά με τη νόσο COVID-19

«COVID-19: Επιστροφή στον χώρο εργασίας — Προσαρμογή των χώρων εργασίας και προστασία των εργαζομένων»: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19_%E2%80%93_%CE%95%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AE_%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD_%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%BF_%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%AE_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CF%87%CF%8E%CF%81%CF%89%CE%BD_%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%B6%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD.

OiRA tool – COVID-19 revision (Εργαλείο OiRA — έλεγχος COVID-19): <https://oiraproject.eu/oiratools/eu/covid-19/covid-19-revision>.

Μη δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές για τον κλάδο της κομμωτικής

‘COVID-19 – Protection of the Health of Hairdressers’: <https://coiffure.eu/social-dialogue/official-documents/covid-19-protection-health-hairdressers>.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Αυτοπροσώπως

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα πληροφόρησης Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε εσάς κέντρου στον ιστότοπο: https://europa.eu/european-union/contact_el

Τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτήν την υπηρεσία:

- καλώντας χωρίς χρέωση στον αριθμό: 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας στον αριθμό: + 32 22999696 ή
- μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον ιστότοπο: https://europa.eu/european-union/contact_el

ΒΡΕΙΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο Europa: https://europa.eu/european-union/index_el

Στις εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να τηλεφορτώσετε ή να παραγγείλετε δωρεάν και επί πληρωμή εκδόσεις της ΕΕ στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://op.europa.eu/el/publications>. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο πληροφόρησης (βλ. https://europa.eu/european-union/contact_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1952 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον ιστότοπο EUR-Lex, στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu>

Στα δημόσια δεδομένα από την ΕΕ

Η Πύλη Δημόσιων Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://data.europa.eu/euodp/el>) παρέχει πρόσβαση σε σύνολα δεδομένων από την ΕΕ. Τα δεδομένα μπορούν να τηλεφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς.

Publications Office
of the European Union